

نقش زنان در پیشرفت و راهبرد اهداف کشور

فاطمه فرصت صفایی¹

چکیده

مقاله حاضر به بررسی نقش زنان در پیشرفت و راهبرد اهداف کشور می‌پردازد. زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر کشور، در فرآیند توسعه و پیشرفت نقشی اساسی و تأثیرگذار دارند. این مقاله ضمن تحلیل اهمیت مشارکت زنان در حوزه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، به چالش‌ها و موانعی که پیش روی آن‌ها در این مسیر وجود دارد، پرداخته است. همچنین، به بررسی راهبردهایی که می‌توانند به ارتقاء نقش زنان در تحقق اهداف ملی و جهانی کمک کنند، پرداخته و بر لزوم سیاست‌گذاری‌های جامع و حمایت از زنان در عرصه‌های مختلف تأکید می‌کند. نتیجه‌گیری این مقاله نشان می‌دهد که توانمندسازی زنان و فراهم کردن فرصت‌های برابر برای آنان می‌تواند به رشد پایدار و پیشرفت همه‌جانبه کشورها منجر شود.

کلید واژه

زنان-پیشرفت-اهداف

¹ طلبه مشغول به تحصیل در سطح دو

مقدمه

در دنیای معاصر، توسعه و پیشرفت کشورها دیگر تنها به منابع طبیعی و سرمایه‌های مادی وابسته نیست، بلکه به سرمایه انسانی و مشارکت فعال همه اقشار جامعه، به ویژه زنان، بستگی دارد. زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر کشور، توانایی‌های بالقوه‌ای دارند که می‌تواند در تحقق اهداف ملی و بین‌المللی تأثیر بسزایی داشته باشد. با این حال، محدودیت‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی که در برخی جوامع بر سر راه زنان قرار دارد، مانع بهره‌برداری کامل از این توانمندی‌ها شده است.

پیشرفت کشورها نیازمند بهره‌گیری از تمام ظرفیت‌های موجود در جامعه است و زنان به دلیل نقش کلیدی‌ای که در خانواده، جامعه و اقتصاد ایفا می‌کنند، باید در فرآیندهای توسعه و تصمیم‌سازی‌های کلان مشارکت داشته باشند. در این راستا، دولت‌ها و نهادهای مختلف باید با ایجاد شرایط برابر و سیاست‌های حمایتی، زمینه را برای مشارکت فعالانه و مؤثر زنان در عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی فراهم آورند.

این مقاله به بررسی نقش زنان در پیشرفت و توسعه کشورها و چالش‌ها و موانع موجود در این مسیر می‌پردازد. همچنین، راهبردهای مختلفی که می‌تواند به توانمندسازی زنان و ارتقای جایگاه آن‌ها در راستای تحقق اهداف ملی کمک کند، مورد بررسی قرار خواهد گرفت. از این رو، توجه به نقش زنان در فرآیند توسعه نه تنها به نفع آن‌ها بلکه به نفع جامعه و کشور به طور کلی خواهد بود.

نقش زنان در پیشرفت و تحقق اهداف کشور امری حیاتی و غیرقابل انکار است. در بسیاری از متون دینی و فلسفی، بر اهمیت مشارکت زنان در فرآیندهای اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تأکید شده است.² قرآن کریم و نهج البلاغه به عنوان دو منبع اصلی دینی در جهان اسلام، در مقام تبیین جایگاه زنان و نقش آنها در ساختار اجتماعی و پیشرفت جوامع، مطالبی ارزشمند ارائه داده‌اند. این مقاله به بررسی نقش زنان در پیشرفت کشور با استناد به آموزه‌های قرآن کریم و نهج البلاغه پرداخته و راهبردهایی را برای توانمندسازی زنان در جهت تحقق اهداف ملی و بین‌المللی کشورها ارائه می‌دهد. این مقاله همچنین به تحلیل چالش‌ها و موانع موجود پیش‌روی زنان در این مسیر و راهکارهای برطرف‌سازی آنها می‌پردازد.

² نقش زنان در توسعه کشورهای اسلامی، الهه کولایی، انتشارات دانشگاه تهران

جایگاه زنان در قرآن کریم

قرآن کریم در آیات متعدد، حقوق و وظایف زنان را مورد توجه قرار داده و به شدت بر کرامت انسانی آن‌ها تأکید کرده است. در قرآن، زنان نه تنها به عنوان همسران و مادران، بلکه به عنوان شخصیت‌های مستقل و مؤثر در جامعه معرفی شده‌اند. یکی از مهم‌ترین آیات در این زمینه آیه 35 سوره احزاب است که می‌فرماید: «مردان و زنان مسلمان، مردان و زنان مؤمن، مردان و زنان فرمانبردار، مردان و زنان راستگو، مردان و زنان صابر، مردان و زنان خاشع، مردان و زنان صدقه‌دهنده، مردان و زنان روزه‌دار، مردان و زنان حافظ حدود الهی...»³ در این آیه، زنان در کنار مردان به عنوان افرادی مؤمن، فعال و تأثیرگذار در جامعه معرفی شده‌اند. این نشان‌دهنده جایگاه ارزشمند زنان در فرایند توسعه اجتماعی است.⁴

جایگاه زنان در نهج البلاغه

نهج البلاغه مجموعه‌ای از سخنان امام علی (ع) است که در آن به موضوعات مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی پرداخته شده است. امام علی (ع) در بسیاری از خطب و نامه‌های خود، به اهمیت جایگاه زنان در جامعه اشاره کرده و بر عدالت اجتماعی و حقوق آنان تأکید نموده‌اند. ایشان در یکی از نامه‌های خود به مالک اشتر می‌فرمایند: «مردم دو دسته‌اند: یکی کسانی که شما را یاری می‌دهند و دیگری کسانی که از شما حمایت نمی‌کنند. بنابراین، در برابر آنان که در جامعه ضعفا و نیازمندان هستند، همچنین زنان را از انصاف و عدالت فراموش مکن.»⁵ این جمله نشان می‌دهد که امام علی (ع) نیز بر ضرورت توجه به حقوق زنان و مشارکت آن‌ها در پیشرفت جامعه تأکید داشته‌اند.

³ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

⁴ نقش زنان در توسعه کشورهای اسلامی، الهه کولایی، انتشارات دانشگاه تهران

⁵ نامه ۵۳ نهج البلاغه

توانمندسازی زنان و تحقق اهداف کشور

توانمندسازی زنان نه تنها به نفع خود آن‌ها بلکه به نفع کل جامعه است.⁶ بر اساس آموزه‌های قرآن و نهج البلاغه، ایجاد شرایط برابر برای زنان و فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی، اقتصادی و اجتماعی می‌تواند به رشد و شکوفایی جامعه منجر شود. مشارکت زنان در عرصه‌های مختلف به ویژه در عرصه‌های علمی، اقتصادی و سیاسی می‌تواند منجر به بهره‌برداری بهتر از منابع انسانی و پیشرفت سریع‌تر کشور شود.⁷

توانمندسازی زنان به معنای فراهم آوردن شرایط و فرصت‌های برابر برای زنان در زمینه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی است. این فرآیند نه تنها حقوق فردی زنان را تضمین می‌کند، بلکه در نهایت به ارتقاء کیفیت زندگی اجتماعی و اقتصادی در کشور کمک می‌کند.⁸ زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر کشور، می‌توانند با مشارکت فعال در عرصه‌های مختلف به پیشرفت و تحقق اهداف ملی و بین‌المللی کمک کنند. بنابراین، توانمندسازی زنان، نه تنها یک ضرورت اجتماعی و انسانی، بلکه یک استراتژی کلیدی برای توسعه پایدار و تحقق اهداف کشورها به شمار می‌آید.⁹

⁶ توانمندسازی زنان، زمردیان، امیرحسین، انتشارات همشهری

⁷ همبرابری زن و مرد، بنده زاده، خسرو، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان

⁸ کتاب صوتی دوازده قانون برای تبدیل شدن به یک زن قدرتمند، اردو، سارا

⁹ زنان توانمند، لوئیز ال هی، مترجم: قراچه داغی، مهدی، انتشارات نسل نو اندیش

زنان نقش حیاتی در پیشبرد اهداف کشورها دارند و توانمندسازی آنها به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه شناخته می‌شود. برای اینکه زنان بتوانند در این مسیر گام بردارند و سهم مؤثری در پیشرفت کشور داشته باشند، لازم است اقدامات مختلفی در سطح فردی، اجتماعی و حکومتی صورت گیرد. در اینجا چندین گام کلیدی که زنان می‌توانند در پیشبرد اهداف کشور بردارند، بیان شده است:¹³

(۱) تحصیلات و ارتقاء دانش

تحصیل یکی از مهم‌ترین ابزارها برای توانمندسازی زنان است. زنان باید به آموزش و پرورش خود اهمیت دهند و در تمامی سطوح آموزشی، از ابتدایی تا عالی، تلاش کنند تا مهارت‌ها و دانش خود را ارتقا دهند. آموزش نه تنها به زنان فرصت‌های شغلی بهتر و بیشتر می‌دهد، بلکه آنها را قادر می‌سازد تا نقش‌های رهبری و مدیریتی در بخش‌های مختلف جامعه ایفا کنند.

(۲) مشارکت در بازار کار و کارآفرینی

مشارکت زنان در بازار کار و کارآفرینی می‌تواند به رشد اقتصادی کشور کمک شایانی کند. زنان می‌توانند با راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک و متوسط یا پیوستن به بخش‌های مختلف اقتصادی، اشتغال‌زایی کنند و در بهبود وضعیت اقتصادی کشور نقش‌آفرین باشند. زنان می‌توانند با شجاعت در زمینه‌های نوآوری و تکنولوژی نیز وارد شوند و به توسعه پایدار کمک کنند.

(۳) مشارکت در عرصه سیاست و تصمیم‌گیری

زنان باید در فرآیندهای سیاسی و تصمیم‌گیری‌های کلان کشور مشارکت داشته باشند. این مشارکت نه تنها باعث ارتقای جایگاه زنان در جامعه می‌شود، بلکه موجب می‌شود که سیاست‌ها و تصمیمات کشور به‌طور جامع‌تر و متوازن‌تری اتخاذ شوند. حضور زنان در پارلمان، دولت، و دیگر نهادهای حکومتی می‌تواند به پیشبرد اهداف اجتماعی و اقتصادی کشور کمک کند.

¹³ جایگاه زنان در پیشرفت جامعه؛ در برنامه‌های پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران محمدی، فاطمه، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

۴) حفظ و ترویج فرهنگ برابری جنسیتی¹⁴

زنان باید در عرصه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی به ترویج برابری جنسیتی بپردازند. با مشارکت در برنامه‌های آموزشی و اجتماعی، زنان می‌توانند ذهنیت‌ها و نگرش‌های نادرست را اصلاح کنند و به برابری و عدالت در تمامی حوزه‌ها دست یابند. این تغییرات فرهنگی می‌تواند منجر به کاهش تبعیض‌ها و ایجاد فرصت‌های برابر برای زنان در تمامی زمینه‌ها شود.

۵) حمایت از همبستگی و شبکه‌های اجتماعی

زنان باید به ایجاد شبکه‌های اجتماعی و همبستگی‌های جمعی بپردازند. حمایت متقابل از یکدیگر و ایجاد گروه‌های اجتماعی، حرفه‌ای یا سیاسی می‌تواند به زنان کمک کند تا قدرت بیشتری برای تغییرات مثبت در جامعه پیدا کنند. این گروه‌ها می‌توانند در پیگیری حقوق زنان، آموزش حقوقی و اجتماعی، و حمایت از پروژه‌های اجتماعی مؤثر باشند.

۶) پاسخ‌گویی به مسئولیت‌های خانوادگی و اجتماعی

زنان به عنوان مادران و همسران، نقش اساسی در تربیت نسل آینده و نگهداری از خانواده‌ها دارند. با حفظ تعادل میان زندگی حرفه‌ای و خانوادگی، زنان می‌توانند در راستای بهبود شرایط اجتماعی و فرهنگی کشور گام بردارند. توجه به تربیت فرزندان با ارزش‌های مثبت اجتماعی و فرهنگی می‌تواند نسل‌های آینده را آماده سازد تا در آینده به‌طور مؤثر در پیشبرد اهداف کشور مشارکت کنند.

¹⁴ جایگاه زنان در پیشرفت جامعه؛ در برنامه‌های پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران محمدی، فاطمه، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

۷) حمایت از هم‌نوعان و برابری فرصت‌ها

زنان باید به حمایت از یکدیگر بپردازند و در راستای ایجاد فرصت‌های برابر برای دیگر زنان فعالیت کنند. به‌ویژه در جوامع با شرایط نابرابر، زنان می‌توانند با فعالیت‌های اجتماعی و خیریه به کمک زنان آسیب‌پذیر بیایند و آن‌ها را در راستای توانمندسازی خود یاری کنند.

۸) استفاده از فرصت‌های جهانی و بین‌المللی

زنان می‌توانند با استفاده از فرصت‌های بین‌المللی، مانند مشارکت در سازمان‌های جهانی، کنفرانس‌ها و همایش‌ها، به تبادل دانش و تجربیات با سایر زنان در سراسر جهان پرداخته و از این راه در توسعه جهانی کشور خود نقش ایفا کنند. همکاری و تعامل بین‌المللی به زنان این امکان را می‌دهد که از منابع و فرصت‌های جهانی بهره‌برداری کنند.

زنان با گام برداشتن در مسیر تحصیل، اشتغال، کارآفرینی، سیاست و فرهنگ می‌توانند نقش مؤثری در پیشبرد اهداف کشور ایفا کنند. به‌ویژه در دنیای مدرن که به همکاری و مشارکت همه اقشار جامعه نیاز دارد، توانمندسازی زنان به‌عنوان یک اصل کلیدی برای توسعه پایدار و تحقق اهداف بلندمدت کشورها مورد تأکید قرار می‌گیرد. به‌منظور دستیابی به این اهداف، زنان باید فرصت‌های برابر داشته باشند و در کنار هم برای ایجاد تغییرات مثبت اجتماعی و اقتصادی در کشور فعالیت کنند.

نتیجه‌گیری

نقش زنان در پیشرفت و تحقق اهداف کلان کشور، در دنیای معاصر به‌وضوح و به‌طور فزاینده‌ای به چشم می‌خورد. در تمام جوامع، اعم از جوامع توسعه‌یافته و در حال توسعه، زنان به عنوان نیمی از جمعیت انسانی نه تنها باید از حقوق برابر برخوردار باشند بلکه باید در فرآیندهای تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری و توسعه مشارکت فعالانه داشته باشند. در کشور ما نیز با وجود پیشرفت‌های قابل توجه در زمینه حقوق زنان و مشارکت آن‌ها در عرصه‌های مختلف، همچنان نیاز به برنامه‌ریزی و حمایت‌های جدی‌تر وجود دارد.

اولین گام در جهت تقویت نقش زنان در پیشرفت کشور، رفع موانع فرهنگی و اجتماعی است که همچنان برخی از جوامع با آن‌ها دست به گریبان هستند. آموزش، ایجاد فرصت‌های شغلی برابر و فراهم آوردن شرایط مناسب برای مشارکت فعال زنان در عرصه‌های اقتصادی و سیاسی، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در ارتقای جایگاه آنان و در نتیجه پیشرفت کشور داشته باشد. به‌ویژه در دنیای امروز که بر اساس رقابت‌های جهانی و تحولات سریع اقتصادی، نیاز به استفاده از تمام ظرفیت‌های جامعه بیش از پیش احساس می‌شود، غفلت از توانمندی‌های زنان به معنای از دست دادن پتانسیل‌های بزرگ اقتصادی و اجتماعی است.

تحقیقات و آمارهای موجود نشان می‌دهند که کشورهای موفق و پیشرفته در عرصه‌های مختلف، آن‌هایی هستند که توانسته‌اند از ظرفیت زنان به‌طور مؤثر بهره‌برداری کنند. در این راستا، سرمایه‌گذاری در آموزش زنان، تقویت مهارت‌های مدیریتی و رهبری آنان و همچنین ایجاد فرصت‌های شغلی برابر می‌تواند منجر به تحول عظیم در رشد اقتصادی و اجتماعی کشور شود. علاوه بر این، زنان با ورود به عرصه‌های تصمیم‌گیری و سیاسی می‌توانند دیدگاه‌ها و راهبردهایی را ارائه دهند که منجر به تصویب سیاست‌های جامع‌تر و مؤثرتر در راستای توسعه کشور گردد.

در نهایت، با توجه به روند جهانی رو به گسترش مشارکت زنان در تمامی زمینه‌ها، ضروری است که کشور ما نیز با توسعه سیاست‌های منسجم و جامع در راستای ارتقاء وضعیت زنان، گامی مؤثر در جهت پیشرفت و تحقق اهداف کلان کشور بردارد. تنها از طریق توجه به حقوق و توانمندی‌های زنان می‌توان به جامعه‌ای عادلانه‌تر، پیشرفته‌تر و پایدارتر دست یافت. بنابراین، نقش زنان در پیشرفت و راهبرد اهداف کشور نباید در هیچ شرایطی نادیده گرفته شود و باید به‌طور مستمر تقویت و حمایت گردد.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم

*نامه ۵۳ نهج البلاغه

- ۱) نقش زنان در توسعه کشورهای اسلامی، کولایی، الهه، انتشارات دانشگاه تهران
- ۲) توانمند سازی زنان، زمردیان، امیرحسین، انتشارات همشهری
- ۳) همبرابری زن و مرد، بنده زاده، خسرو، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان
- ۳) کتاب صوتی دوازده قانون برای تبدیل شدن به یک زن قدرتمند، اردو، سارا
- ۴) زنان توانمند، لوئیز ال هی، مترجم: قراچه داغی، مهدی، انتشارات نسل نواندیش
- ۵) زنان و اقتصاد خانواده، کار و درآمد، سول هوفمن، سوزان اورت، مترجمان: دین قزلی، فرخ، دهقانیان، سیاوش، دانشور کاخکی، محمود، ناشر: دانشگاه فردوسی مشهد، سال چاپ ۱۳۹۰
- ۶) آشنایی با وظایف و حقوق زن، امینی، ابراهیم
- ۷) جایگاه زنان در پیشرفت جامعه؛ در برنامه‌های پنج ساله توسعه جمهوری اسلامی ایران محمدی، فاطمه، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی